

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/88539,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Historiografia-wojskowa-w-PRL-Szczecin-28-pazdz.html>
03.03.2026, 20:55

Strona znajduje się w archiwum.

Ogólnopolska konferencja naukowa „Historiografia wojskowa w PRL” – Szczecin, 28 października 2020 [Retransmisja]

28 października 2020 r. w Szczecinie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Historiografia wojskowa w PRL”. Zapraszamy do wysłuchania referatów

28.10.2020



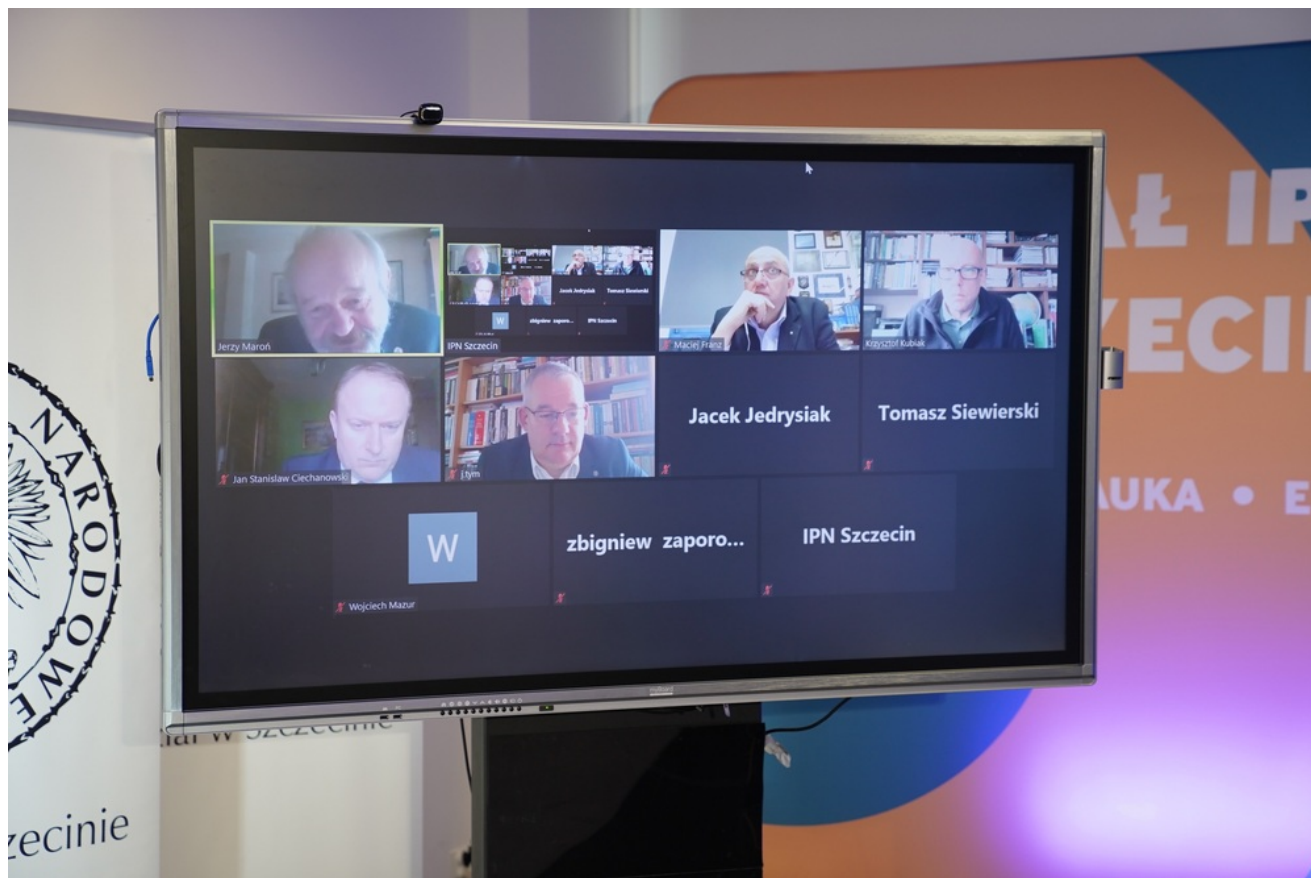
IPN00008



IPN00009



IPN00012



IPN00014



IPN00017

Zapowiedź konferencji

Program ogólnopolskiej konferencji naukowej „Historiografia wojskowa w PRL” – Szczecin, 28

października 2020 r.

9.00-9.10 - otwarcie konferencji

Panel I

9.10-9.30 - dr hab. Tadeusz Rutkowski (Uniwersytet Warszawski) - Jerzego Kirchmayera
twórczość w służbie Polsce Ludowej

9.30-9.50 - dr Tomasz Siewierski (Polska Akademia Nauk) - Historyk (z) Armii Czerwonej: płk
Fryderyk Zbiniewicz (1922-1996)

9.50-10.10 - dr Jacek Jędrzyak (Wojskowe Biuro Historyczne/Uniwersytet Wrocławski) -
Problematyka armii pruskiej i niemieckiej w badaniach seminarzystów płk. dr hab. Michała Pirki z
Wojskowej Akademii Politycznej im. Feliksa Dzierżyńskiego

10.10-10.25 dyskusja

10.25-10.40 przerwa

Panel II

10.40-11.00 - prof. dr. hab. Maciej Franz (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) - Historia
wojen na morzu pisana w mundurze i nie tylko (1945-1989)

11.00-11.20 - dr hab. Juliusz S. Tym (Akademia Sztuki Wojennej) - Historiografia Uchodźstwa o
działaniach jednostek lądowych w czasie II wojny światowej

11.20-11.40 - dr hab. Jan Stanisław Ciechanowski (Uniwersytet Warszawski) - Między nauką a
propagandą. Polacy w hiszpańskim obozie internowania w Miranda de Ebro w latach 1940-1943
według historiografii wojskowej tzw. PRL

11.40.-12.00 - prof. dr hab. Jerzy Maroń (Uniwersytet Wrocławski) - Badaniach historyczno-
wojskowe na Akademii Sztabu Generalnego

12.00-12.25 dyskusja

12.25-12.40 przerwa

Panel III

12.40-13.00 - prof. dr hab. Krzysztof Kubiak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach)
-Śmigłowce pod Latakiją, czyli studium przypadku funkcjonowania mitu

13.00-13.20 - dr hab. Wojciech Mazur (Uniwersytet Jagielloński) - „Prawdziwych przyjaciół
poznaje się w biedzie”. Zachodni sojusznicy II RP w narracji historiografii wojskowej PRL

13.20-13.40 - mgr Kamil Anduła (Wojskowe Biuro Historyczne/Uniwersytet Mikołaja Kopernika) -
Historiografia bitwy pod Lenino. Wybrane zagadnienia

13.40-14.00 - prof. dr hab. Zbigniew Zaporowski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) -

14.00-14.25 dyskusja

14.25-14.30 zamknięcie konferencji

Przewidujemy wydanie publikacji pokonferencyjnej, zatem prelegenci będą zobowiązani do dostarczenia tekstów dostosowanych do instrukcji wydawniczej IPN do 1 marca 2021 r.

Mimo podejmowania w ostatnich latach szeregu cennych inicjatyw, dorobek w zakresie badań nad polskim środowiskiem naukowym w okresie komunistycznych rządów w Polsce wciąż trudno uznać za zadowalający. Kolejnym krokiem w kierunku poprawy tej sytuacji było zorganizowanie przez szczeciński Oddział Instytutu Pamięci Narodowej ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej rodzimym historykom wojskowości i ich działalności zawodowej w latach 1945–1989. Wprawdzie poważną lukę w wiedzy poświęconej temu zagadnieniu nieco zmniejszyły publikacje m.in. na łamach „Studiów z dziejów polskiej historiografii wojskowej” i „Przeglądu Historyczno-Wojskowego”, wciąż jednak głównym źródłem wiedzy o wielu osobach i ich dokonaniach pozostają „księgi pamiątkowe”, których specyfika sprzyja poruszaniu jedynie niektórych zagadnień.

Tymczasem środowisko historyków wojskowości, koncentrujące się po 1945 r. na badaniach okresu 1939–1945, było szczególnie istotne dla komunistów, gdyż jego aktywność naukowa służyła legitymizowaniu rzeczywistości wytworzonej nad Wisłą po „wyzwoleniu” Polski przez Armię Czerwoną. Miała ona także uzasadniać kluczowe założenia polityki Warszawy po II wojnie światowej, jak m.in. konieczność utrzymywania relacji sojuszniczych ze Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Badania historycznowojskowe wykorzystywano do tworzenia zmitologizowanego obrazu ludowego Wojska Polskiego i komunistycznej partyzantki w czasie wojny, by – wobec niewielu sukcesów i bardzo niskiego poparcia społecznego dla tzw. nowej rzeczywistości – maksymalnie podnieść ich znaczenie i zasługi w walce z Niemcami w oczach Polaków. Tendencyjne lub fałszywe „ustalenia” okazywały się również przydatne do odpowiedniego preparowania życiorysów partyjnych prominentów-kombatantów II wojny światowej, którzy z braku rzeczywistych osiągnięć budowali w ten sposób swój publiczny wizerunek (także na potrzeby rozgrywek prowadzonych we własnym środowisku).

Historiografia wojskowa służyła, aczkolwiek na przestrzeni lat w różnym natężeniu, do dyskredytacji środowisk uznawanych przez komunistów za wrogie lub godne napiętnowania. Były to m.in. przedwojenne elit władzy i kadra dowódcza armii II Rzeczypospolitej, Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie oraz polskie niepodległościowe podziemie zbrojne (zarówno w kontekście działań prowadzonych w czasie wojny, jak i po jej zakończeniu). Gloryfikowano natomiast Armię Czerwoną i jej dowództwo, przemilczając tematy „trudne” w relacjach polsko-radzieckich lub też przedstawiając je w wypaczonej formie.

Naturalnie dorobek polskich historyków wojskowości w latach 1945–1989 wykraczał znacznie poza zakres ujętych powyżej zagadnień.

Niewątpliwie warto przyjrzeć się bliżej kluczowym postaciom z tego środowiska, osiągnięciom naukowym (wiele publikacji powstałych przed 1989 r. i poświęconych różnym epokom oparło się

próbie czasu) oraz sposobom codziennego funkcjonowania, jak również wypracowanej metodologii badań. Z oceną ich dorobku należy wiązać mechanizmy działania takich struktur, jak m.in. Wojskowy Instytut Historyczny i zakłady historii wojskowości na uczelniach cywilnych (pierwszy powstał w 1969 r. w Poznaniu, kolejny dekadę później w Toruniu).

Podobnie jak w innych dziedzinach nauki, niezwykle ważnym aspektami są zagadnienia związane z cenzurą, autocenzurą, konformizmem tytułowego środowiska naukowców i jego poszczególnych przedstawicieli. Z drugiej strony należy zwrócić uwagę na podejmowanie prób bardziej rzetelnego, aczkolwiek mieszczącego się w ramach istniejących możliwości, opisu badanych wydarzeń historycznych (lub choćby tylko posiadania własnego zdania na „trudne” tematy), co wiązało się niekiedy z negatywnymi konsekwencjami osobistymi i zawodowymi. Ciekawe jest także pytanie o zjawisko ucieczki historyków wojskowości w „tematy bezpieczne” lub „zastępcze”, a także ich osobistą identyfikację z systemem władzy, a nawet publikowanymi rezultatami własnych badań. Warto przyjrzeć się postawie członków środowiska w tak kluczowych momentach, jak m.in. rok 1968 i kryzys z początku lat osiemdziesiątych.

Trzeba na koniec rozważyć znaczenie podejmowanych studiów nad konfliktami po 1945 r. i ich wpływu na doktrynę ludowego Wojska Polskiego oraz dokonać porównawczej oceny sytuacji historyków wojskowości w PRL i innych „demokracjach ludowych”.

Informacje stanowiące dane osobowe podlegać będą ochronie stosownie do wymogów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE powoływanego dalej jako „RODO” oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. poz. 1000).

Osoby zgłaszające się do udziału w konferencji wyrażają zgodę na przetwarzanie przez IPN Oddział w Szczecinie danych osobowych w celach kontaktowych oraz wyrażają zgodę na publikację wizerunku w celu zamieszczenia relacji z konferencji na stronach internetowych organizatora, w mediach i oficjalnych profilach w mediach społecznościowych. Treść zgody stanowi załącznik nr 2 do call for papers. Organizator konferencji realizuje obowiązek informacyjny, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 RODO poprzez zamieszczenie na stronie internetowej call for papers wraz z załączoną klauzulą informacyjną w brzmieniu określonym w załączniku nr 3.

Pliki do pobrania

[Załącznik nr 3. Informacja dotycząca przetwarzania danych \(pdf, 266.21 KB\)](#)

[Program Ogólnopolska konferencja naukowa „Historiografia wojskowa w PRL” \(pdf, 208.75 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)